

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Христо Русков Хинков, д. м.
Директор на Националния център за обществено здраве и анализи - София

Относно: дисертационния труд за присъждане научна степен „доктор“,
на

д-р Атанас Радинов Радинов

докторант на самостоятелна подготовка по научната специалност „Социална медицина
и здравен мениджмънт“ с тема на дисертационния труд:

**„ Организация и управление на ликвидирането на последствията от радиационна
заразяване на населението в резултат на терористичен акт и други радиационни
инциденти ”**

Проблемът, разглеждан в дисертационния труд на д-р Атанас Радинов представлява интерес за специалисти от различни области на медицината и организацията на здравеопазването у нас. Темата на труда е актуална поради един много важен факт който авторът осветлява в своето изследване – натрупващото се знание за инциденти свързани с ядрената енергетика по света, но и нарастващата заплаха от различни видове тероризъм включително с използване на ядрени материали и оръжия. В този смисъл информацията, която авторът е събрал е интересна както за медицински специалисти от различни специалности, така и за всички граждани поради своя актуален характер.

Общо описание на дисертацията

Дисертационния труд обхваща 156 страници без книгописа или общо 168 стр. Книгописът съдържа 165 заглавия, от които 12 на кирилица и останалите на латиница (английски език). Над 65 % от заглавията на публикациите са след 2000 г. Авторът е направил и един много полезен списък със съкращения още в началото на труда.

Изложението е представено в логична последователност, съответно на характера на разглеждания проблем. Съдържанието е разпределено в шест раздела и книгопис, от които първите два са въведение и обзор на литературата, следван от описание на методологията и поставените цели и задачи, материали и методи, собствени проучвания по проблема, обсъждане, изводи, препоръки, приноси и заключение.

Дисертацията съдържа 38 фигури и 8 таблици. Езикът е издържан в научен стил, но е разбираем и достъпен и за неспециалисти по темата, което прави труда на дисертанта четим и привлекателен.

Анализ на съдържанието

Въведението и общият обзор направени от автора, показват сериозно и задълбочено познаване на историята на проблема, което е от особено значение за разбирането на формулираната научна цел – да се създаде алгоритъм на организационното поведение на специалистите при оказване на първа помощ при внезапни нарушения във функционирането на хемопоетичната система при големи групи хора, причинени от ядрено заразяване.

Задачите, които авторът си е поставил, са 5 и като цяло обслужват поставената цел, разглеждайки различни аспекти проблема произтичащ от радиационно замърсяване от организационна, медицинска, психологична гледна точка. Авторът е

обърнал сериозно внимание на един конкретен клиничен аспект на радиоактивното заразяване а именно нарушенията на хемопоетичната система, който е разгледан в неговите клинични прояви на индивидуално ниво и в контекста на организационните решения при заболяемост на големи групи от населението.

Избраният подход за постигане на целта е обоснован убедително въз основа на направени досега изследвания в тази област. Цялата постройка на дисертационния труд следва една стройна последователност, която се състои в широк обзор на литературата по основната тема на дисертацията, изграждане на работна хипотеза описание на методологията и ясно формулиране на очакваните резултати, резултати от собствено проучване върху определена извадка и описание на организационен алгоритъм за справяне с бедствена ситуация от този вид. Трябва да се отбележи, че създаденият алгоритъм е ситуиран в конкретна лечебна структура, което според мен по-скоро допринася неговата практическа приложимост, отколкото да го затваря в тесните рамки на една работна среда.

В първия раздел на дисертационния труд авторът е навлязъл в дълбочина на поставения проблем като подробно е разгледал различните теоретико –методологични аспекти на оказването на първа помощ при ситуация на радиационно заразяване и конкретните последици от това свързани с нарушения в хемопоезата. В исторически план са представени различните стратегии и организационни решения във водещи страни в света, подготвеността на медицинските системи в тази посока, обучението на персонала и защитата на населението. Ефектите от радиологичното замърсяване са разгледани на популационно ниво с конкретни примери от аварията във Фукушима, и на индивидуално ниво – както по отношение на телесните, така и на психологичните ефекти от инцидента. От организационен и обществено здравен аспект са разгледани различни предизвикателства свързани както с евентуален инцидент, така и с терористичен акт, като са разработени модели въз основа на конкретни събития – аварията в Чернобил и Фукушима. Направена е типология на терористичните актове въз основа на конкретни исторически примери.

Специално внимание е отделено на медицинските ефекти от ядрен инцидент или терористичен акт с описание на основните синдроми при радиационно заразяване – остър радиационен синдром, хемопоетичен синдром, гастро-интестинален синдром, церебро-васкуларен синдром, кожни реакции. Важно място е отделено на психологичните реакции на радиационната болест с характеристика на стреса и неговите ефекти върху тежестта на общото боледуване. Описани са методите за изследване на евентуално заразяване, лабораторните и клинични изследвания, оказване на първа помощ и методи на лечение. В тази част от дисертационния труд авторът е показал задълбочени клинични познания по проблема което дава допълнителна тежест върху цялостната разработка.

Очертан е важен акцент при справянето с радиологичен проблем а именно масовата психологична реакция и ролята на масмедияте в такава ситуация. Доста подробно са описани индивидуалните симптоми на остра реакция при стрес както при възрастни така и при деца. Считаю че подробната характеристика на този аспект на радиологичния инцидент е важна предпоставка за изграждане на модела на организационно управление на криза от такъв характер.

В раздела резултати и обсъждане, авторът е показал задълбочено познаване на организацията и управление на спешната медицинска помощ в случай на радиационно замърсяване. Представени са резултатите от анкетно проучване на 109 души лекари от няколко ключови за проблема специалности – хематолози, хирурзи, онколози, общопрактикуващи лекари. В обобщен вид те показват общата липса на подготовка – както теоретична така и практическа за поведение в рисковни ситуации свързани с

радиационно замърсяване. Заедно с това отговорите показват, че е необходим алгоритъм за поведение който би бил полезен за тях.

Следващия подраздел е посветен на такъв алгоритъм, което е основния принос на дисертационния труд и логично завършва научната разработка дотук. Самият алгоритъм по моя преценка е крайно необходим поради своя ясен практически характер, последователност на предписаните действия и насоки за поведение в екстремна ситуация. Отново е отделено място за психологическите аспекти на реакция на инцидент, нужната приоритизация с определяне на рисковите групи, както и на начините за информираност на населението.

Въпреки своята конкретика предвид факта, че авторът предлага модела на организация на управление на работните процеси за възприемане и внедряване в отделението по Хематология към УМБАЛ „Св. Ив Рилски“, в общата си част разработката е напълно приложима към всеки план за действие в екстремна ситуация независимо дали е причинена от радиоактивен инцидент или катастрофа от друг порядък.

Приносите на автора са описани ясно и конкретно в последната част на труда заедно с изводите и препоръките и показват критичното и обективно отношение на автора както към разглеждания проблем така и към собствения му труд.

Заклучение

Представеният дисертационен труд на д-р Атанас Радинов Радинов, наред с чисто теоретичния и познавателен принос на научното изследване и обзор, представлява съществен принос към организацията на медицинското обслужване при бедствия и аварии. В този смисъл от организационна и теоретична гледна точка той попълва една празнина, която е показана и от резултатите от направеното анкетно проучване сред медицинските специалисти.

Трудът е структуриран логично, анкетното проучване е проведено коректно и има репрезентативна стойност. Формулираната цел е постигната, а направените изводи имат съществено теоретично и практическо значение. Дисертацията е написана на хубав и точен български език. Представеният автореферат отговаря на съдържанието на дисертацията.

Имайки предвид всички достойнства на дисертацията, изложени в настоящето становище, както и нейното съответствие с нормативните изисквания, предлагам на почитаемите членове на научното жури да присъдят на д-р Атанас Радинов Радинов образователната и научна степен „Доктор“

Представил становището:

доц.д-р Христо Хинков

София, 08.01.2021